

о. ЮРІЙ КМІТ.

Народні „пацьіры“.

З записок, що я поробив їх у жовтні минулого року при збиранні матеріалів до свого словника, висуваю найперше народні „пацьіры“.

„Розчынаю“ молитвою, що говорять її, як розчиняють тісто на хліб. Цього „пацьіря“ не проказала б, „ни збісьїдувала“ б ні одна жінка нікому . . . Якимось робом підслухав дяк Іван Крис і переповів мені, завдяки о. Григорієві Канді, вчасі мойого побуту у Михнівці 3. X. 1934.

Вона, вельми цікава, інтересна, бо вказує на глибоку старовину, на прерізні повязання й впливи . . .

— О, сьваты порожьиньки: Хижьній, сынній, коморьяній, стайньаній, бощаній і той, що сьа чьіриз нєго *) в загату лызе, усы розчыныт і причыныт!

До цієї цінної молитви з Михнівця долучую молитви з Волосатого, що я їх записав від Олени Ребенчяк 4. X. 1934.

I.

На мори, на мори, на білым камени, там золотá цирьковца, а в ты цирьковцы золотій присьтыв, пірид тим пристóлом лежьит сам Син Гóсподь Бóгойко, головóйку склонів, вічьйика зажьмурів, рúчьйики стулів, ньїжийки пирипльїв. Прийшьóв д Ньому сьватий Петрó і сьватий Павлó. „Сьватий Пётре і Пáвле! Ци жьáлуешь за мóем склоньїньом? за мóем переплытыньом?“ „Жьáлуємє!“ „Возьміт си в праву рúчьйїку золотій хрєцьик, а в лыву рúчьйїку золотú пáличьйїку, їдыт по всьїм сьвїты, заповідáвшы слыпому, крївому, заповідáвшы, жьи в нидьїльу рáно мєджьи Служьбами пєкло замкнєне, цáрство втьорєне, на віки вікóв. Амїнь.

II.

— Мóя хáта — в мóї хáты шьтирї кúти, а в тих кúтех

*) Дивна відміна займенника нєго, бо тут у Михнівці, як і у Волосатому ч. ньóго, всьóго;***) нєго розповсюднене, поширене й утривалене всюди інде на Бойківщині. Чи не замандрувала вона зі своїми прикметниками (всі вони зустрічаються у Волосатому) з інших місць наших гір. Таку буцім-то неконсеквентність довелось мені підмітити й записати у Волосатому: У весільному фрагменті чув я: отїц, вінїц, зимліца, молодїца, вітцú, хоч у звичайній говірці отїць, вінїць і т. д.

**) Форми ньóго, всьóго виступають на Бойківщині теж поза згаданими через Шановного Автора місцевостями, про те згадаю у своїй найближчій статті. (Прим. редакції — Др. А. Княжинський);

ягнил Божий, сирид хїжьи сам Син Божий, на порозы Божья Мати Сїна вкладає, з Богом лыгає.

III.

— О, Исусе тихий, покїрного сїрця, вчысти мове сїрце напротив свѣго!

IV.

— Христ при мны, христ на мны, христом са вкриваю
— Господи при мны!

V.

— Ягнилики стирижьїнийки! Стирижыт мою душкѹ з вичыра до пївночы, від пївночы до когута, від когута до рана — на віки віков. Амінь.

VI.

— Присьватá Богородице! Що рѣбишь? Чы спишь? Чы услышьшь?

Присні ми са з Сино́м: жыи будешь на гѣрі Говгѣты мучьєний, у нѣзы, рѹцы ранєний. Прикѹпльут рибрѣ. Зийдє кров і вода. І ричьє: Сїну мїй благовїрний! Який твїй сон вїрний!

— І хто тотѹ молїтву буде говорїти, за собѣв носїти, нїгда му са злѣго ни бѹде снїти. Що му са злѣго прїснит, даст Божья Мати, на дѣбре му са зыстит.

— Митифѣр Лищышьак, тутєшьний ксьєндз, нас тотѣ учыїв. До спѣвїди за тот пацырѣ са питав, а як дáхто ни знав, то ни спѣвїдав.

Цї молитви належать до цих своєрїдних „пацырѣий“, що їх колись було багацько в нашому народї й що ще доживають свѣого віку мїж „стáрим“ жїноцтвом. Велика множина розвїялася, затратилася, пїшла в забуття . . .

Пригадую собі, що моя мати проказувала свої довжезні додатки — молитви. В них змальовувалися, понайбільше муки Исуса Христа й Божѣї Матери з прерїзними повязаннями людських потреб і природних явищ . . .

У поданих через мене молитвах цїкаве перелицювання — травєстування й парафразування церковного елемєнту.

Щоб надати їм тривкїшої авторитетности й вищого значєння злучєно їх з особѣю священника та з так важним чинником, як спѣвїдь, а до того навїть перєсувала їх Ребенчачка „за Бискїд“, тобто на Закарпаття, щоб там духовні теж перєпитували цї молитви.